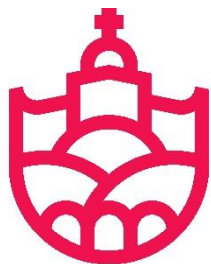

FRÝDEK ≈ MÍSTEK

Frenštát pod
Radhoštěm

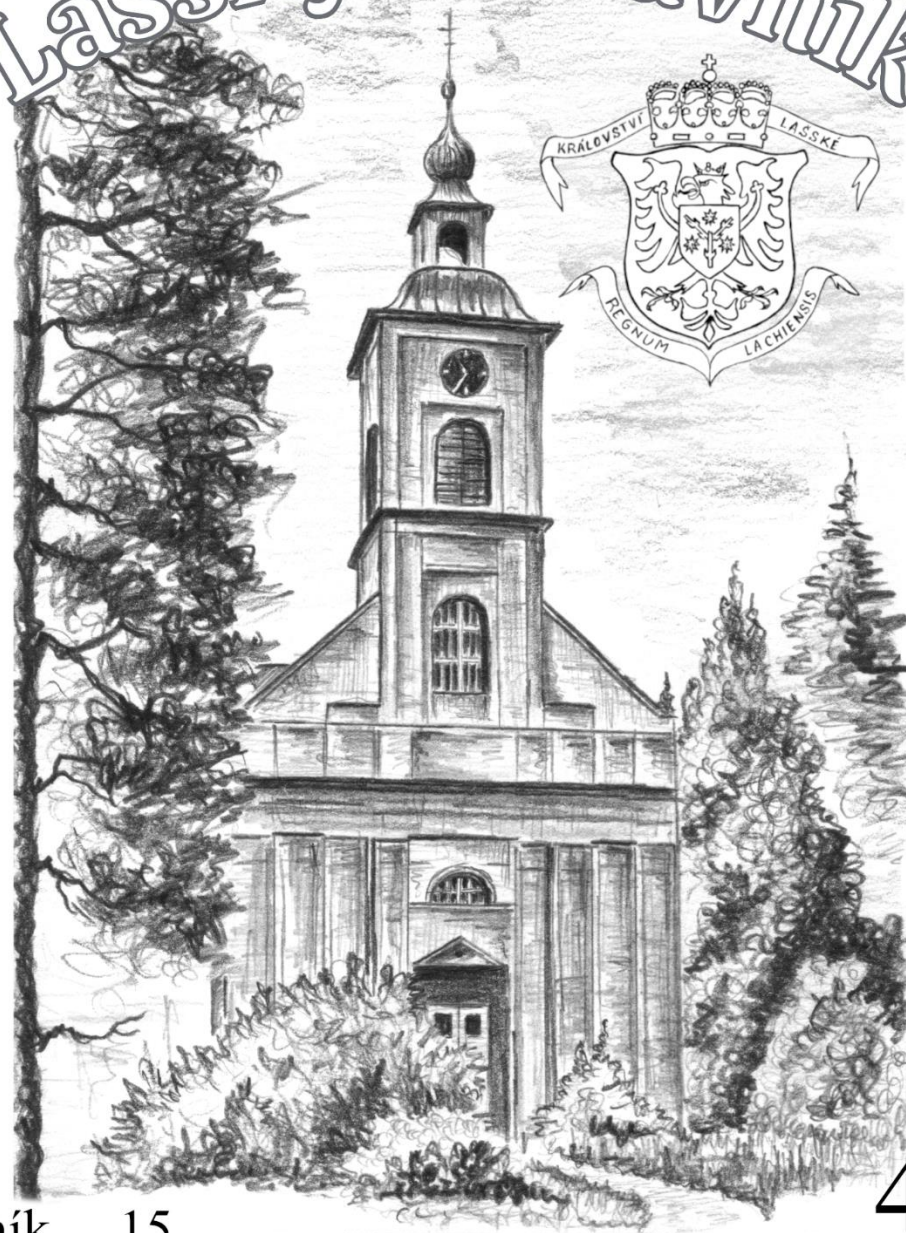

Obec Čeladná

www.komo.cz

Lašský dostavník

Ročník.....15
Rok.....2025/26

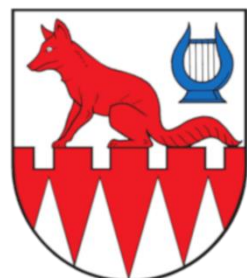
4
Zima

Obec Baška

Obec Dobrá

Obec Hukvaldy

**OBEC
OSTRAVICE**

Obec Krmelín

Obec Metylovice

Město Paskov

Obec Raškovice

Obec Stará Ves nad Ondřejnicí

SENÁT

PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za příspěvek a podporu paní senátorce
RNDr. Heleně Pešatové.

www.beskydskalikerka.cz

Otevírací doba:

Pondělí – pátek	15.30 – 22.00
Sobota	14.00 – 23.00
Neděle	14.00 – 22.00

 ARET STEEL | hutní materiál

| **KAPITOLA** |
| KNIHKUPECTVÍ |

Obsah

Obrázek na obálce (kostel v Třanovicích)
nakreslil Boris Zvada.

Úvodník (Z. V. Krulikovský)	3
Co se stalo, přihodilo (Z. V. Krulikovský)	4
Zemřel umělec z Hukvald (R. Bubeníček)	12
Dar lašskému králi (Z. V. Krulikovský)	13
Inspirace Janáčkovým krajem (A. Kačmařík)	14
Fotodokumentace	20
Osobnosti Velkého Laška - Miloš Čížek (A. Krulikovská)	22
Literární almanachy jsou na světě (D. Zápalková)	28
Černé stíny (D. Zápalková)	29
Festival Den poezie 2025 v Šenově (D. Zápalková)	30
Ve veřejích pavučiny (B. Vidura)	31
Ještě (B. Vidura)	31
Šimpanzům chutná alkohol (M. Moštěk, Z. V. Krulikovský)	32
Tajuplní dračí lidé (Luty Lach Zdeňka Viliše I., kral lašsky)	33
Chvála Vánoc (R. Žvak), obrázek B. Zvada	34
Pozvánka na 17. Silvestrovský výplaz	35
Kobzole (F. Pituchová)	36
Shora dolů (O. Tlučková)	36
Kalendario zima 2025/26	37
P. F. lašského krále (foto V. Šatánková)	37

Úvodník

Vážení čtenáři,
meteorologická zima již nastala, ta skutečná přišla o dobrý týden dřív. Ochladilo se a napadal sníh, u nás v Pobeskydí celkem dost. A také přituhlo. Sníh chvíli držel, nyní už však díky oteplení mizí. Při našich výplazech a výšlapech během podzimu nám počasí přálo, i když bylo značně proměnlivé.

Jaká bude zima, to ví akorát svatý Petr. Meteorologové a různí věštcí říkají pokaždé něco jiného, takže se necháme překvapit. Anebo raději budeme doufat, že bude zima krásná – sníh, mráz a sluníčko... A ne moc dlouhá.

Zimní vydání lašského dostavníku je v tradiční podobě – události končícího podzimu, historie regionu, příspěvky v nářečí (básničky i troška humoru), rozhovory s významnými osobnostmi aj. Co nás v zimě čeká, to se dozvíte v kalendáriu.

Zimní vydání Lašského dostavníku vychází v plném rozsahu i nákladu. Všem dárcům opět moc děkujeme za přízeň a podporu.

Na koho se dostavník nedostane – může si ho stáhnout z našich webových stránek **www.lassko.eu**.

Na nich a také na **Facebooku či Instagramu Království lašské**, bývá upřesnění našich kulturních i turistických akcí.

Zdeněk Vilém Krulikovský

Lašský dostavník

vychází čtvrtletně – vydává kulturně vlastivědný spolek Království lašské. Každý autor odpovídá za obsah svého příspěvku. Redakční rada si vyhrazuje právo na výběr a krácení zaslaných prací. Posílejte je e-mailem v elektronické podobě, formát MS Word, písmo Times New Roman, velikost písma - 11 bodů, odstavec - tři úhozy zleva, bez mezer mezi odstavci: lasskykral@centrum.cz

Příspěvky do jarního čísla posílejte nejpozději do konce února 2026!

Redakce: Zdeněk Vilém Krulikovský, Mgr. Radana Šatánková, Dajana Zápalková, Boris Zvada.

Technická spolupráce: Bc. Michaela Mikeira Krulikovská

28. září (neděle): 16. horolezecký výplaz na vrchol K1 v Krmelíně.

Ve 13.59 hodin se již zahrada hostince Na Benátkách naplnila účastníky akce nejen z Krmelína, ale i z širého okolí. Nechyběli cyklisté ze Staré Bělé (v čele s již téměř devadesátiletým borcem Ing. Daliborem Šplíchalem), lašský král se svou družinou, dva ambasadoři Království lašského – Bradley Winsted z USA (s chotí) a Vladimír Hill, který se vrátil z Kanady, čerstvý ambasador pražský. Olympionik Lubomír Pokluda, „druhy viceminister sporta Kralovstvi laškeho“ se pro nemoc omluvil. Pochopitelně nechyběla paní starostka obce Ing. Yveta Kovalčíková, která ve 14.22 zahájila krátkou zdravicí akci, předala slovo lašskému králi, ten pak s družinou zazpíval lašskou hymnu a slavnostně odstartoval výplaz... Vše probíhalo v tradičním přátelském duchu, počasí přálo, zastávka u občerstvovací stanice pod vrcholem přišla všem určitě vhod (pečivo z krmelínské pekárny pana Bočka a pivo Radegast z hostince Na Benátkách). Na vrcholku „Krmeláku“ zazněla znovu lašská hymna, chorál Svatováclavský i Cyrilometodějský. Pak to již byla veselá písničky z lašsko-ostavského regionu a hromadný sestup zpět do obce. Na Benátkách pak král spolu s ambasadory podpisoval účastnické listy, zpívalo se, povídalo, fajně bylo... (foto na str. 20).

3. října (pátek): Návštěva z Kansasu v Brušperku.

Z USA k nám docestovali Timothy Lednický a jeho sestřenice Janica Devis – potomci Františka Lednického, rodáka z Brušperka, který byl jejich dědeček, bratr naší babičky Františky Lednické-Krulikovské. Chtěli poznat rodiště svého děda, velmi se zajímali o „Lašský Betlém“. Vše kolem setkání zařídila naše teta Ludmila Žídková a její syn Vladimír. V odpoledních hodinách jsme se potkali u Národního domu, po krátkém občerstvení jsme vykročili ke kostelu sv. Jiří, kde jsme byli očekáváni panem farářem, který provedl podrobný výklad o historii kostela, pak jsme si prošli křížovou cestu, navštívili místní hřbitov uctít památku zesnulých předků, ukázali jsme jim Lednických mlýn. Autem pak byli ještě zavezeni ke kříži u lesa, ten kdysi nechal postavit náš společný předek pradědeček František Lednický, mlynář. Také se podívali ke kapli Panny Marie Bolestné, a nakonec jsme měli společné posezení v restauraci Valaška. Tam jsme také povínovali paní Janici, nedávno oslavila sedmdesáté páté narozeniny. Odvezli si s sebou několik dárků – Knihu Lašsko, etnografický region Moravy a Slezska, Lašsko-český slovník, CD „Ej, koleda, koledička“ a „Idem, Laši, po Bezkydě“ – vánoční zpěvy a koledy z Laška – v podání souboru Gigula (lašský král a jeho družina).

31. prosince (středa):	Silvestrovský výplaz na Lašský Říp (Čupek).
18. ledna (neděle):	1. vlastivědný výšlap 2025 (bude upřesněno).
23. ledna (neděle):	Dětský karneval v Hostinci U Čendy v Hodoňovicích – od 15 hodin.
7. února (sobota):	Folklorní bál „Po susedsku“ v Paskově – od 19.30 hodin.
14. února (sobota):	Hodoňovický masopust – start ve 13 hodin, průvod masek vesnicí s chováním basy Valentýnky – před Hostincem U Čendy.
14. února (sobota):	Masopustní obchůzka městem Paskovem – v 15 hodin.
22. února (neděle):	2. vlastivědný výšlap – Lašská polární expedice na Andreas Hill (Ondřejník).
15. března (neděle):	3. vlastivědný výšlap (bude upřesněno).

Kobzole

Františka Pituchová

Zahradkaři voza hlinu
saďa do ni zeleninu,
do polivky potem daju,
co im zajicy nechaju.

Nať z kobzoli drobuliňka
sedi na ni mandelinka,
co se oni natrapili,
všeckym možnym ju hubili.

Ež kobzolky vykopali,
vynalohy spočítali,
vyšel jim na velku sumu,
jeden kobzol za korunu.

(Hlupoty – 1997)

Shora dolů

Olga Tlučková

Shora dolů voda teče
a každý Čech hudruje,
mně jde, věřte, hlavně o to,
ať se mi to rýmuje.

Každá sláva – polní tráva,
tu většinou spase kráva
a některá, lidé milí,
dokonce z toho zešílí.

(Z našeho kraje – 2005)

Cestou do Ostravy k vlaku, kam je vezla moje dcera Adéla, ještě chtěli vidět centrum Ostravy, které je také oslovilo. Hlavním tlumočníkem byl Vlád'a Hill, bratranec z matčiny strany, který padesát let žil v Kanadě. Ale také překládali mladší účastníci - Adélka, Vladimír a Honza Lanča (foto na str. 21).

5. října (neděle): 8. setkání u rozhledny Panorama v Chlebovicích.

Pod Kabáticí u rozhledny Panorama proběhlo již osmé setkání příznivců Království lašského se Zdeňou Vilušem I. a jeho družinou. Nepočtené publikum si poslechlo lašskou hymnu a celou řadu písniček z Lašska, které vždy král prokládá veselými historkami. Malou účast na této dříve oblíbené akci ovlivnilo nestálé počasí, a také však asi změna v osobě správce rozhledny, která měla vliv na slabou propagaci setkání – zejména v Chlebovicích a okolí. I tak těch pár skalních posluchačů bylo našim vystoupením potěšeno.

Laši pod rozhlednou Panorama, foto V. Šatánková

10. října (pátek): Senioři Moravskoslezského kraje v Místku.

V Národním domě probíhal od dopoledních hodin krajský „Den seni-orů“. O kulturní program se postaral lašský král se souborem Gigula v pořadu lidových písniček a humoru z celého Moravskoslezského regionu „Odujalajne, u nas je to fajne“. Vystoupení, které mělo dvě části, se přítomným velmi líbilo.

12. října (neděle): Vlastivědný výšlap na Zbojnickou a Šorštýn.

Snad do třetice všeho dobrého – konečně „dobudeme“ Šorštýn i Zbojnickou. V minulých letech jsme to nedokázali, to počasí nás pokaždé zradilo. Tentokrát však to vypadalo nadějně, počasí nám přálo, tak jsme vyšlápli z centra Bílé kolem dřevěného kostela sv. Bedřicha, pak po zelené značce kolem loveckého záměčku do údolí potoka zvaného Smradlava. Brzy jsme však odbočili vlevo vzhůru k Baškám a na vrch Zbojnická. Cestou u lesa byla zvonička, na kterou jsme si s Adélkou zazvonili, Zdeňka na podiu u vrcholku zazpíval „Zvoňa na Beskyd“ a to už jsme byli nahoře, pozdravili se s dřevěnými zbojníky a občerstvili u stánku, který byl slušně vybaven. Milé paní prodavačce jsme zazpívali pár písniček z lašsko-kysuckého pomezí... Cesta do údolí a stezka na tvrz Šorštýn byla dobrodružnější – křoviny, kamení a nahoře celkem nic, jen pár „šutrů“... Zpět do Bílé jsme kráčeli po vrstevnicí, cestou jsme sbírali houby, hlavně Šárka a Vladka. V obci jsme se rozloučili, výšlap se všem velmi líbil. Někteří odjeli autobusem, jiní auty zpět směrem FM.

Společný snímek pod orlem, foto A. Glac.

Vzhůru na Zbojnickou, foto J. Bužek

Království lašské
Obec Metylovice
Čendaspolek Hodoňovice

pozyvají Lašky, Lachy a všechny dobrých lidí na

17. Silvestrovský výplaz

směr Lašský Říp, kery tež zve

MONTE ČUPELO
(Metylovskou hůrkou)

Sraz na vrcholu Čupka (Řípa) v 11,45 hodin,

Gdě se rozlučíme ze Starym rokem,
akurat' ve 12,00 zazní lašská hymna,
lašský kral' Zdeňka Viluš I., řečeny Chrabry,
za podpory starostuv Metylovic a Bašky
předněse Novoroční projev k roku 2026!
Potem pofulame, písničky šumně a veselo zazpívame
a puděm každý do svoji chalupy (či do Čendy)!

Přístupové trasy k dobytí vrcholu:

Trasa A: Metylovice Obecní úřad – Hostinec Pod lipami – Čupek
Trasa B: Baška Obecní úřad – Kunčičky – hostinec U Čendy – Čupek
Trasa C: Pržno st. ČD - Hodoňovice-Kamenec – Čupek (Lašský Říp)

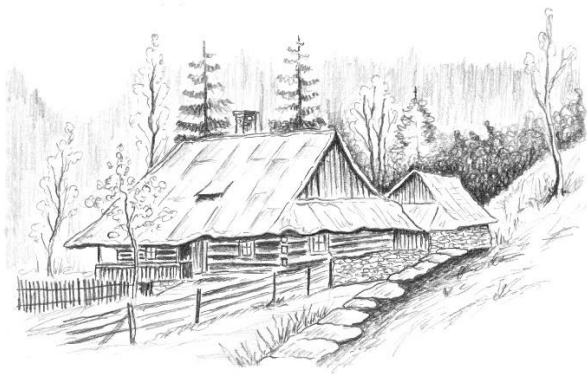
Na silvestrovské pohoštění všechny pozyva
Lašská kralovská pal'árňa (Beskydská likérka) na gořolku,
na lašský placek zve Vlad'ka Tomis s kolektivem,
Hanka Šimková na pivo, na fajne klobasky, svařák a inči fajnotky!

Vánoce klepou na vrátka
a utkány jsou z pozlátka,
purpurou libě voní.
Přináší nůši radosti,
však také pytel starostí,
jak to jen ony umí.

Rok, co rok s námi skotačí
a v dětech radost roztáčí,
struny lásky rozechvívají,
jsou prostě k zulíbání!

Ať všechny zvony světa zní,
ať záštím, válkám odzvoní,
ať dodají nám sílu.
Ať pějí lidé na světě,
na celé naší planetě,
vánoční píseň míru!
-oOo-
Ó, Vánoce, Vánoce,
se všemi protiklady.
Ó, Vánoce, Vánoce,
jsme rádi, že jste tady.

Radek Žvak: Prosté rýmováčky

Nakreslil Boris Zvada.

28. října (úterý): 17. lašsko-valašský výplaz na Radhošť.

V 9.40 se u Libušína shromáždili účastníci výplazu, král pozdravil přítomné, zazněla nejen lašská hymna, ale také písnička „Laši-Valaši jedna rodina“ (autor textu Z. V. Krulíkovský). Pak již Zdeňka Viluš I. zavelel směr Radhošť a všichni vykročili vpřed. První společná zastávka byla tradičně u sochy Radegasta, tam znovu zazněly zmíněné zpěvy, dále pak ještě několik zbojnických i žertovných lidových písniček. Před dvanáctou hodinou družina dorazila do kaple sv. Cyrila a Metoděje, kde byli již očekáváni správcem panem Janem Porubou z Dolní Bečvy, který jako vždy byl ve valašském kroji. Krále uvítal také varhaník pan Pavel Altrichter, Lach z Kunčic p. O. Kaple se naplnila posluchači a již mohl začít oblíbené zpívání: Cyrilometodějský i Svatováclavský chorál, Hej, Slovani, Moravo, Moravo, spirituály, a nakonec česká i slovenská hymna, vždyť byl 28. říjen... Všechny pak Zdeňka Viluš pozval na čtrnáctou hodinu na Pustevny do restaurace Lanovka, kde pokračovalo zpívání – lašských i valašských písniček.

V kapli sv. Cyrila a Metoděje, foto V. Šatánková

1. listopadu (sobota): Jarmark řemesel v Krmelíně.

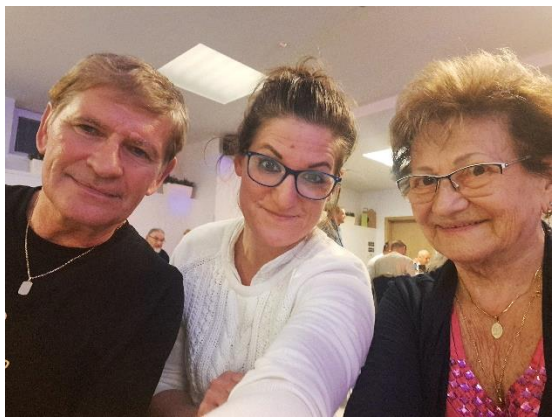
V 9 hodin ráno v hostinci Na Benátkách proběhlo oficiální zahájení tradičního jarmarku lašskou hymnou – lašským králem, tentokrát za doprovodu Antonína Krpce a Šárky Langové. Hustě zaplněný sál vytvářel kulisu opravdového jarmarku, rozmanité zboží, poživatiny, výrobky lidových řemeslníků, venku vyhrávala cimbálová muzika, teplé dobroty, prostě všechno to opravdu „žilo“...

8. listopadu oslavil devadesáté narozeniny Ing. Dalibor Šplíchal – řezbář, cyklista, roduvěrný Lach, čestný člen Království lašského. Gratulujeme!

11. listopadu oslavila osmdesáté paté narozeniny básnička Emílie Kozubíková – členka Literárního klubu Petra Bezruče. Gratulujeme!

14. listopadu (pátek): XX. setkání členů Českého klubu olympioniků.

V hotelu Vista v Ostravě se konalo již dvacáté setkání olympioniků regionu Severní Morava. Mezi hosty byl opět lašský král Zdeň Viluš Krulíkovský a jeho dcera Adéla. Přítomné přivítala Táňa Kocembová-Netoličková, pak zazněla již tradičně lašská hymna. Následovaly gratulace jubilantům – od šedesáti let výše, mj. pětasedmdesátník fotbalista Libor Radimec – „viceminister sportu Království lašského“, medaili z Beskydské likérky dostal také letošní osmdesátník lašský král. Během volné zábavy dorazil také další čestný host – hejtmán Zlínského kraje – Ing. Radim Holíš, který pozdravil přítomné, ale dlouho se nezdržel, spěchal za jinými povinnostmi. Jako vždy vše probíhalo v družném přátelském duchu do pozdních večerních hodin.

Vlastibor Konečný, Adéla Krulíkovská a Adolfina Tačová,
foto A. Krulíkovská

Tajuplní dračí lidé

Lebka známá jako Yunxian 2, nalezená v roce 1990 v provincii Chu-pej, byla původně považována za pozůstatek člověka vzpřímeného (HOMO ERECTUS). Nová digitální rekonstrukce však naznačuje, že jde o zástupce druhu HOMO LONGI, kterému se také říkalo „člověk dračí“. To by mohlo znamenat, že rozdělení mezi našimi přímými předky neandrtálci a tímto druhem nastalo o 400 tisíc let dříve, než se dosud soudilo. Objev zároveň podporuje možnost, že se první lidé nevyvinuli pouze v Africe, ale i v západní Asii. Podle odborníků by tak mohli být dračí lidé jedním z našich nejbližších evolučních příbuzných. (Enigma prosinec 2025)

Jak už sem pravil v Knižce pro každého Lacha v roce 2006:

„Paleontologický objev v Dmasii (Kavkaz) zpochybňuje africký původ ČLOVĚKA.“ (ČTK 2004)

Pravda Človjeka z velkým Č! Opicočlovjecy se asik v tej Afryce pravda vylihli, Ale ČLOVJEK UŠLACHTILY ni! Dyť už roku 1788 profesor **Josef Dobrovský** pravil, že **Lachove** přišli ku nam od Kavkaza, že su to potomcy kavkazských Lazuv...

A včil pozor: podleva zkušky DNA – PRADAVNY PUVOD vykazuju ja, **Kral lašsky, iste procenta IBERSKEHO, předindoevropskeho puvoda - Kavkaz, Karpaty, Pyreneje** – z doby kamenitej a bronzovej. Zkuška byla зробena roku 2018 (Molekulární genealogie). **A to něni všeko:**

Pavel Josef Šafařík roku 1863 ve Slovanských starožitnostech píše: „...Hunové se Slovany zatatranskými stálé a trvanlivé měli svazky, jedni z druhými se míchali a spolčili, toho důkaz zdá se mi býti částečné přenesení jména Huni na Slovany ve staroněmeckých pramenech...“

Poněkeřy badateli považovali Atillu za Slovana! Dyť aji se pravi, že pohřbeny je pod našim Štandlem... A potom něni divu, že v tym DNA (My Heritage 2025) ma kral lašsky aji z pradavna par procent krve Hunske a Sarmato-Alanske! Nale daleko vjac procent DNA Vikinguv!

Však někteří čeští i polští badatelé v 19. století zastávali názor, že starodávná lašská šlechta používala skandinávské runy na své štíty, že i ve zbroji měli rytíři zbraně Vikingů... I v době nedávné pravil profesor F.:

„Slezsko byla vikingská kolonie. Vikingové se neplavili jen po mořích, ale i po řekách. Na jih se vydávali po Odře až k Moravské bráně... Se slovanskou krví Lachů se mísila krev vikingská. Slezské etnikum je poznamenáno vlivy nordickými, dodnes je to patrné ve fyziognomii...“ (Ilja Hurník „My Vikingové“).

Nale něbujtě se – skoro 70 % DNA mam moravsko-slezsko-haličsko lašsku...

Luty Lach Zdeň Viluš I. kral lašsky, řečeny Chrabry

Šimpanzům chutná alkohol

Fíky nebo tropické švestky jsou přezrálé, často pomačkané a povalují se na zemi v pralese. Pro volně žijící šimpanze v Ugandě či Pobřeží slonoviny je to ale vyhledávaná součást jídelníčku. Tým badatelů z Kalifornské univerzity pozoroval, co nejvíce šimpanzům chutná a kolik ovoce spořádají. Výsledky shrnuli ve studii.

Experti zjistili, že jedinec během dne sežere víc než čtyři kilogramy ovoce a přednost dává tomu, které obsahuje nejvíce alkoholu, což bývají fíky. „Šimpanzi denně sežerou pět až deset procent své vlastní váhy ve zralém ovoci. I v nízkých koncentracích jsou tak celkové denní dávky požitého alkoholu docela vysoké,“ poznamenal pro britský deník The Guardian spoluautor studie, profesor university v Berkeley Robert Dudley. S přihlédnutím k nižší tělesné váze šimpanzů jde o ekvivalent jednoho piva u člověka.

Televize BBC připomněla, že právě Dudley před časem přišel s takzvanou **hypotézou opilé opice**. Ta předpokládá, že lidé svou náklonnost k alkoholu zdědili po společných předcích s primáty, evolučně vzdálených možná až třicet milionů let.

Martin Moštěk – magazín Deníku (10. října 2025).

Z křýžkem po funuse

V letním čísleku dostavníka zme pisali o tych něandrtalčikach, jak nas tym kvitem pokazili. Včil z velku slavu vjedcy přychazaju o opicach a zkvašenym ovocu. Zas „z křýžkem po funuse“. Dyt' už v „Knižce pro každého Lacha“, keru sem napisal a vydal už roku 2006 (!) se mo-žetě dočítat toto:

Genezyja: ...Spadany rajsky ovoc kvasit' začnul, v djabli **BOLIHLAV** se měnil. A v tym vam Djabel jednemu temu opičakovi ten kvas pod šňupak přystřil. Temu paznechtovi to zavoňalo a Djabel mu hnedky pravil: „Enem se nic něbuj a teho **DRYJAKU** včilej okoštuj!“ Opičak něvahal a teho proklateho marasa se nachlastal. A to němjel robít! Pyštisko se mu zkrutilo, v pali mu hromsky zabuřilo – a vtym žuch! Liznul sebu na Mamulku Zemju a na ten cely boží svět zařval: „Fajne, fajne, fajne!“... a tak byl na světě první **OPICOčlovjek – DRYJAKOPITEKUS!!!**... „Ejhle člověk!“ Vysmjatě zaječel Djabel... Ten OPICOčlovjek poplantany tym chlastem pralesy klučil, ovoc z tych stromuv patykami klatil a MAMULKU přírodu tak ničil. Tak hroznu spušt' narobil, že z teho všeckeho potem zbyla enem pušt'... už tehdy se do Evropy cpal, bo tam stromuv zbylo eště dost'. Ja, ja, **CHLAST** ten to byl, ten to ma na svjedomi, že z tych Božich hovadek se OPICOčlovjek stal...

Zdeňa Viluš Krulikovský

15. listopadu 2025 odešel ve věku 78 let do uměleckého nebe roduvěrný Lach z Hukvald – Sklenova akademický malíř Antonín Kroča (viz str. 12-13).

23. listopadu (neděle): Vlastivědný výšlap na Kozinec.

Celé Pobeskydí bylo již druhý den pod bílou peřinou, sních osvětlil celou krajinu. V Čeladné bylo nasněženo ještě o něco více, po celý den ještě drobně sněžilo. Rázně jsme vyšlápli od železniční stanice do centra k hotelu Yura, po krátké zastávce pak k Čeladence, kolem ní směr Horní Čeladná. Zastavili jsme u dřevěné kapličky sv. Cyrila a Metoděje, na lavičkách posvačili, a posílnění vyšlápli k červené značce směr Malá Stolová. Ale jen sotva kilometr, brzy jsme zabočili vpravo na vrstevnici pod strážní hrádek Kozinec. V těch místech stávala kdysi osada Starosečno, snad původní Čeladná. Na skalnatý hradní vrch jsme nešplhali, terén byl namrzlý, pokrytý sněhem, hodně klouzavý. Nekonečnou cestou krásnou zimní krajinou jsme kráčeli k rozcestí pod Stolovou. Tam jsme se napojili nejprve na žlutou, potom na modrou značku, která vedla až do Kunčic p. O. Nejdřív jsme navštívili hospůdku Koliba, kde byla se vším spokojenost – s jídlem, pitím i obsluhou. Malá zastávka ještě byla u dřevěného kostela sv. Barbory a sv. Prokopa. Po krásném výletě jsme se vlakem vraceli zpět do FM.

Vrstevnicí pod Kozincem, foto J. Bužek

30. listopadu (neděle): Ondřejská pout' na Hukvaldech.

Mlha ani sychravé počasí neodradily spousty návštěvníků na oblíbené pouti v Hukvaldech. Lašský král s družinou vyšlápl o půl desáté na hrad, tentokrát pěší stezkou, protože ta delší, asfaltová, byla víc zledovatělá. Nahoře již je očekával pořádný dav poutníků – u stánků, ale také v kapli v kapli sv. Ondřeje, kde probíhala mše svatá, po které se koncertovalo. Nejdřív to byla dechová hudba Fryčovjanka, potom studenti pěveckého umění z Ostravy, kteří vystoupili se zpěvy zejména z díla Leoše Janáčka, pak již tradičně, vystoupil lašský soubor Gigula s pásmem adventních i vánočních písní a říkadel „Vánoce, vanoce, skoro-li budětě“ - z celého regionu od Poodří až ku Hřčavě. V interpretaci Hany Jamrozové, Zdeňka Viléma Krulikovského, Adély Krulikovské, Vít Pavlíčka, Jany Zbořilové a Milana Zbořila. Početné publikum ocenilo jejich výkony vřelým potleskem. Milý dárek dostal lašský král od hukvaldských patriotů - dva krásné odznaky a vyplněný, potvrzený záznamník „Janáčkovy Hukvaldy a Lašsko“, doplněný fotkami, včetně portrétu krále a s tímto textem:

„Vážený a milý králi Zdeňo Vilušu Krulikovský. K Vaším 80 narozeninám Vám přejeme hodně zdraví, spokojenosti, radost v srdci, přátele kolem sebe a hodně krásných okamžiků, které budete moci s námi sdílet. Ať hlupoty, srandy a písničky Vás furt baví. Ať je Vaše vláda pevná jako skála Raškův kámen a veselá jako jarní zurčení Ondřejnice. Vinšuju Laši z Hukvald.“

„Děkuju, Hukvaldští! Moc se vaším zrovna vinšu od Vas, bo Hukvaldy su nienom srce Laška, ale aji srcem mojim, roduvjerneho Lacha. Vaš Zdeň Viluš I. Krulikovský, kral lašský.“

Gigula v kapli sv. Ondřeje, foto V. Šatánková

Ve veřejných pavučinách

Ve veřejných pavučinách
líně visí kladeš si
někdy otázku či jsi
a odkud jsi přišel

kde zakotvíš
kdybys věděl
tak bys hravě odpověděl

právě vtom je
ono tajemství

že odpovědět unisono
možno je ale jeden
vyhrává a druhý prohraje

Ještě

Ještě se najde kousek místa
přesvědčen jsem dozajista
kdy a kam vkročit
bez obav a nad hlavou mi
slunce svítí jeví se
že není zbylí být potěšen
i kdybych to viděl
jenom z dále oči mi nezahálí
když ještě se nenajde
kousek místa
kde jsem potěšen.

Bohumír Vidura - Siluety

Festival Den poezie 2025 v Šenově

Festival Den poezie, který se koná už po sedmadvacáté na počest narození Karla Hynka Máchy od roku 1999 - přitahuje díky neúnavnému nasazení stovek regionálních organizátorů spoustu posluchačů. Tak jsou připravovány po celé naší vlasti různorodé akce – čtení, divadelní představení, výstavy, kulturní procházky aj., aby si mohli dát dostaveníčko především milovníci poezie a připomněli si odkaz tohoto velkého českého poety.

Každoročně je vyhlašováno téma, které může být pro jednotlivé organizátory inspirací. To letošní – **Bezmoc je cizí zem** – vychází z poezie básničky Violy Fischerové – vede nás k zamyšlení o chvílích, kdy se člověk ocitá bez opory, bez vlivu, bez hlasu – a přesto se v něm rodí slovo, verš, tón, básně a nové hezké věci.

V myslích členů Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek se zrodily různé básně – zamyšlení, se kterými se rádi podělili v podvečer 13. listopadu 2025 v Knihovně a Muzeu v Šenově s přítomnými hosty. Čtrnáct literátů předneslo své básně nebo verše svých písčích kolegů, představili se hosté z literárního klubu Anote z Českého Těšína, ale i ti, kteří mají k poezii blízko a chtěli se s účastníky v sále podělit se svou tvorbou. Poetiku vkusně doplnil zpěvem a hrou na kytaru Ivo Kroček. Ač se zdálo, že letošní téma básničky Violy Fišerové je trochu depresivní, každý z vystupujících se s ním popasoval skvěle – po svém. Stejně nakonec zvítězila láska a otevřená srdce všech, kteří v ni věří.

Když se moderátorka podvečera loučila s hosty v sále, věřila, že se literáti uvedenými básněmi dotkli těch nejněžnějších zákoutí jejich duší a spolu s doznívající hudbou si všichni odnesli krásné rozpoložení, které se postupně proline do pokojného adventního času, jenž nás, co nevidět čeká. Festival Den poezie k tomu jistě přispěl, a to všechny vystupující těší.

Dajana Zápalková

Den poesie, foto Z. Šebesta

3. prosince (středa): Třetí setkání fotbalistů Frýdecko – Místecka v Plackárně U Lichny.

Organizaci převzal Luboš Pokluda (viceminister Království lašského). Mezi hosty byl také lašský král Zdeňka Viluš I. a Tonda Krpec, kteří zapívali Lašskou hymnu. Později ještě dorazila Adéla Krulíková.

7. prosince (neděle): MikuLašský výplaz na Prašivou.

Oblíbený výplaz se opět vydařil, počasí přálo, bylo teplo, nálada výborná. Cestou děti, které přednesly nějakou básničku, dostaly od čertic bonbony. Nahoře v chatě uvítal krále s čertovskou družinou vedoucí Martin Stiller, po obcerstvení se zpívalo - písničky veselé i vánoční.

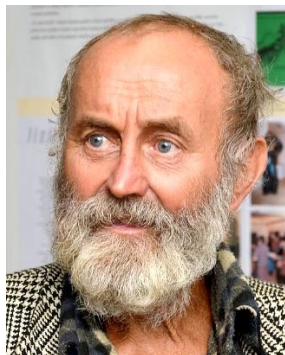

Čerti na Prašivé u chaty, foto V. Šatánková

Čerti na Prašivé, foto J. Kapsová

Zemřel umělec z Hukvald

Zdroj fotografie: Wikipedie.cz

Do uměleckého nebe po vážné nemoci odešel v sobotu 15. listopadu akademický malíř **Antonín Kroča, rodák z Hukvald – Dolního Sklenova**. Významná osobnost v oblasti kultury a umění.

Antonín Kroča se narodil 21. října 1947 v Hukvaldech – Dolním Sklenově. Studoval v letech 1963–1967 na Střední uměleckoprůmyslové škole v Uherském Hradišti (pod vedením Karla Hofmana, J. Blažka, J. Berana). Poté pokračoval ve studiích v letech 1967–1973 na Akademii výtvarných umění v Praze (Jiří John a Jan Smetana).

Volná atmosféra konce šedesátých let i liberální prostředí umožnily Antonínu Kročovi autonomní vývoj vlastní malby směrem k expresivní figuraci. Syrovost pohledu, nevrlost až výbušnost rukopisu Kročových kompozic zobrazuje realitu života s hlubokým pochopením a osobním zaujetím ve věcné nesentimentální výpovědi.

Kročova tvorba je zobrazením života jeho rodného kraje, ve kterém žil. Uspořádal řadu samostatných výstav, v regionu například v novojičínském muzeu v roce 1978, v roce 1992 v Galerii výtvarného umění v Ostravě. Roku 1995 byla za podpory obce založena v místě bývalé školy na Hukvaldech – Rychalticích Galerie Antonína Kroči, která soustředila významnou část jeho díla, to je zastoupeno i v řadě galerijních institucí u nás a ve světě, v mnoha soukromých sbírkách. Antonín Kroča byl členem obnoveného spolku výtvarných umění Mánes.

Kročova tvorba patří neodmyslitelně do kontextu českého výtvarného umění. Byl svébytným malířem celou svou podstatou, titulární přívlastek akademický byl k němu protimluv. Jeho život a tvorba byly protestem, opakem akademismu, malování pro něj znamenalo každodenní potřebu.

Radek Bubeníček, Deník 21. listopadu 2025.

Almanachy, foto T. Prokešová

Černé stíny

jdou v zapomnění
beznaděj
objímá naděje
sen vchází do holých stěn
slza ušlapána
podrážkou bot
či kopyty koní
Snad vyvolený
ukáže cestu
z tmavé noci
volání do dálek
posluchače najde
Nic jiného bože
nedopust' ...

Dajana Zápalková

Členové Literárního klubu Petra Bezruče Frýdek-Místek (LKPB) vydávají každoročně almanachy, které jsou jakýmsi přehledem jejich celoročního snažení. Ani letos se jejich autoři nemusí stydět za svá díla – básně, prózu či texty různého charakteru. Jistě se s nimi pochlubí svým známým, přátelům či je zabalí jako dárek svým nejbližším pod vánoční stromeček. Brožury ve formátu A5 na celkem 466 stranách od osmnácti autorů si rozdali členové klubu na své listopadové schůzce a vyslechli si na ně z úst předsedkyně anotace, které napsala spisovatelka Emilie Kozubíková. Styl psaní svých kolegů zná, vždyť je zakládající členkou LKPB, a přece jen i tentokrát ji svými náměty básní i dalších textů překvapili, což vyjádřila slovy: „*Děkuji všem za vaši píli a nevšední zážitek. Přeji vám, aby se síla těchto krásných i závažných vyslovených myšlenek dotkla čtenářů a motivovala je k citlivému přístupu i jejich životních začlenění.*“

Členská schůzka se celkově nesla ve slavnostním duchu, přihlížela jí nová potencionální členka, která představila sebe i svoji tvorbu. „*Co na tom, že přijela až z Valašska, hlavní je, že má chuť psát, podělit se se svými výtvary s dalšími „pisálky“ a chce se začlenit do rodiny regionálních umělců. Tak snad jsme ji neodradili a na prosincové schůzce se opět s ní setkáme,*“ podotkla jednatelka klubu Pavlína Kollárová.

Pomyslnou „třešničkou“ setkání členů LKPB byl křest nové knihy jeho člena Zdeňka Hledače – Údržbář – z nakladatelství Nová forma. Kmotry dílka byli Hledačovi literární kolegové a autorka její obálky Eva Kondrátová. Co říká anotace knihy? „*Země se potácí Vesmírem jak sražená kočka a bůh se k ní obrátil netečným zadkem.*“ Že vás tato charakteristika zaujala? Pak doporučuji objednat si knihu na e-shopu a přečíst si ji.

Tak uběhly tři hodiny rokování frýdecko-místeckých literátů – v přátelském duchu, atmosféře nabitě informacemi nejen z oblasti psaní, ale i výtvarna. Zazněla pozvánka na nejbližší poetickou akci, čímž je Den poezie v Šenovské knihovně, kde se členové LKPB představí se svým pásmem básní na téma – Bezmoc je cizí zem – za doprovodu kytary Iva Kročka. Jste srdečně zváni.

Za literáty Dajana Zápalková

S malířem Antonínem Kročou jsem se setkal poprvé 17. června 2018. Tehdy jsme v mottě hukvaldského hradu zpívali a hráli lidové písně ze sbírek Leoše Janáčka v pořadu „Janáčkův rodný kraj“. Po skončení programu mě Antonín, který byl také mezi posluchači, pozval svým expresivním způsobem do kaple sv. Ondřeje, kde vystavoval svá díla. Že mi chce dát dárek, jakožto lašskému králi. „Vyber si, který chceš, je to dar pro tebe...“ Vybral jsem si pochopitelně hrad Hukvaldy...

Před třemi lety jsem se koncem jara zastavil cestou ze zkoušky na natáčení, zkoušeli jsme u cimbalistky Gabriely Tannertové na Hukvaldech s Hankou Jamrozovou Janáčkovy písně, v hostinci U Štamgastů v Dolním Sklenově. Tam mě oslovil jistý mladý muž, který mě přesvědčil k návštěvě Galerie Antonína Kroči v bývalé škole. Že bude mít Antonín radost z mé návštěvy. Také měl. Hlučně mne přivítal, posadil mezi rozmalované obrazy, že namaluje můj portrét. Nechtěl však, abych seděl v klidu, naopak, že musím při malování nahlas zpívat. Tak jsem spustil „Ondraš, Ondraš“ a jiné hukvaldské písničky. Dílo mu šlo od ruky, byl jsem rád, protože jsem spěchal na autobus. Musel jsem však ještě na horní okraj obrazu napsat štětcem své jméno, a rozloučili jsme se s tím, že se mám někdy, až pojedu okolo autem, pro portrét zastavit.

Bohužel, čas plynul jako voda v Ondřejnici, a já pořád neměl kdy. Autem sám již nejzdím, s dcerou Adélou jsme to odkládali, až nám Antonín odešel na věčnost. Obraz lašského krále v jeho ateliéru asi stále někde v koutku visí, jako vzpomínka na naše poslední shledání...

Z. V. Krulíkovský

Hukvaldy - A. Kroča, foto M. Rácová

Inspirace Janáčkovým krajem

Zleva: moderátorka výstavy Simona Rožnovská, výtvarník Jan Mazurek, publicista Jaromír Šlosar, fotograf Mgr. Jan Bednář a hosté.

Aniž bychom si uvědomili, titulní strana časopisu Lašský dostavník č. 3 PODZIM, 2025, ročník 15., s krásnou kresbou Borise Zvady Hukvaldy, byla spojená s termínem konání výstavy Inspirace Janáčkovým krajem v jeho rodném domě (nyní Turistické informační centrum Hukvaldy) v září – listopadu roku 2025. Větší část tohoto časopisu s přílohou datací PODZIM byla věnována životnímu jubileu lašského krále. Tento snad náhodný souběh těchto obou akcí propojil dvě osobnosti oddané hudbě i Lašsku – Leoše Janáčka s lašským králem Zdeňkem Vilémem Krulíkovským.

Tvůrčí život Leoše Janáčka je prezentován v jeho rodném domě proměněném v Síní slávy a v něm zmiňovanou loňskou výstavou. Tvůrčí hudební život lašského krále je zúročen jeho jubilejními 80tinami (3. srpen 1945) pěvce, herce, pedagoga a publicisty. Hlavně mapováním Velkého Lašska, o němž vydal několik knih i spousty literatury a článků, mimo jiné založil a řídí již 15 let časopis Lašský dostavník. Avšak oba mají něco společného, lásku k rodnému Lašsku jejich činností tvůrčí práci v hudebních i literárních projevech.

A dostali jsme se i do Karlových Varů, tak jsem si užil i červený koberec.

A: Jaká divadelní role byla Tvoje největší srdcovka?

M: Nejvíce asi Salieri. To mi přirostlo hodně k srdci.

A: A na jakou inscenaci nejradši vzpomínáš coby režisér?

M: Nejradši vzpomínám na Kuba.

A: Nebyla to Tvoje poslední velká režie?

M: Poslední velká. Jsem velice rád, že jsem pokračoval v tom, co jsem dostal za školu od pana Sokolovského, od Franty Čecha a především od Pepíka Janíka a že jsem se ji pokoušel předávat dál, na škole nebo v divadle. Metody, které jsem používal, byly často velice hororové /smějeme se/, ale byly to prostředky. A neminuly se s cílem. Protože když se dneska dívám na lidi, kteří prošli mýma rukama, tak si říkám: „Zaplať Panbů, že to tak je“.

A: Před nějakým rokem ses dostal také k ochotnickému souboru „Harlekýn“ v Karvině, kde můžeš pokračovat ve své pedagogické činnosti.

M: Tam to je fajn. Jsou nadšení a já se je snažím v tom nadšení udržet.

A: Na co nejradši vzpomínáš ze souboru Lojza z Oder?

M: Skoro na všechno.

A: Z Oder jsi přivedl pár herců i k nám, zejména...

M: ...svého velkého kamaráda a člověka, se kterým jsem toho hodně prožil, Jardu Palatého. A Věrku Fardovou. Dva živly...

A: ...a velmi talentované herce a skvělé lidi. – V podstatě už jsi předem zodpověděl otázku na Tvůj vztah k Lašsku, k našemu kraji...

M: Jsem tady doma. Koneckonců jedno z lašských nářečí, které se u nás v Lazích používalo, tak „Ja go znom. Bo jo po našimu...“ A jsem strašně rád, že moje přátelství se Zdeňkem má i podklad toho, že ho obdivuji v tom, co dělá pro ten kraj, že napsal tu knížku, že dává dohromady vědomosti o Lašsku, jakou to má historii, podstatu a základ.

A: Pozoruješ nějaký specifický znak pro zdejší lid?

M: Myslím si, že ten těžký život, který měly generace před námi, zanechal na nás a budoucích generacích takovou úctu k životu. Jakýsi obdiv k tomu, co to vlastně ten život je...

A: Co bys prosím vzkázal lidem a zvláště mladším generacím?

M: To je strašně těžká otázka. Buďte rádi za to, že tady můžete žít.

V téhle zemi, v téhle době. Važte si toho, že žijete ve svobodné zemi.

A: Moc děkuji za hezký rozhovor.

M: Já děkuji za to, že jsi mne oslovila. Moc mě to potěšilo.

loutek jako šéf, ale brzy jsem zjistil, že mít rád loutky není kvalifikace proto je věst. Tak jsem se po necelém roce s pokorou vrátil do divadla Petra Bezruče.

A: Chvilku jsi loutkaře učil. Co jsi učil - herectví, mluvu?

M: Ano. Já miluju loutky, ale když jsem viděl, co ti lidi s loutkami umí...

A: Ale stihl jsi tam vymyslet festival Spektakulo...

M: Spektakulo Interesse. Právě s Hermínou Motýlovou. Ona vymyslela název, já jsem na to sehnal peníze po všech svých známých.

A: A dneska to nikdo nespojí s vámi, že jste to založili.

M: No, to už tak bývá.

A: Takže ses vrátil s pokorou do Bezručů a ...

M: ...a jednou na podzim dva tisíce telefon a volal mi pan Karol Suszka: „Ty, Miloš, co robíš od ledna?“ „Já nevím, Karle, ještě nemám ferman.“ „Ale jo vjem, co robíš. Robíš mi šefa v Těšíně.“ Já jsem říkal: „To bych se musel rozmyslet.“ „Tak se rozmyšlí.“ Ted' byla pauza asi půl minuty... a potom se ozvalo: „Už ježje rozmyšluny?“ A v lednu dva tisíce jedna jsem nastoupil jako šéf České scény do Těšínského divadla, kde jsem do dneška. Sice už ne jako šéf, ale na půl úvazku jako herec. Ještě v roce deset nebo devět za mnou přišel ředitel ostravské televize Polar, pan Jarda Korytář, a říká: „Ty, Miloši, já mám takový nápad. To počasí na Barrandově uvádějí samé mladé pěkné holky, co bys říkal na to, kdyby to uváděl starší chlap?“ Byl jsem nadšený, propadl jsem tomu a absolutně jsem se vyblblnul. Diváci, kteří chodili do divadla, mě sice poznávali, ale jak jsem začal dělat počasí, tak kam jsem přišel, po celé republice se mě lidi ptali, jak bude...

A: A jezdil jsi to mezi zkouškami natáčet každý den z Těšína do Ostravy.

M: Ale já jsem na to byl zvyklý, protože když se objevilo v Ostravě dabingové studio Kabel plus, začali jsme dělat dabing. A kromě toho ještě televizi, rádio... Denně se dabovaly nějaké filmy. Ráno jsem si šel pro kazetu toho filmu, šel jsem na zkoušku, po zkoušce jsem valil k přehrávači, tam jsem si pouštěl ten film a učil se, abych byl přesný na dabing, večer představení a v noci se dabovalo do dvou, do tří a ráno na zkoušku. Jenomže ty filmy zmizely. Šlo to pro CNN nebo nějakou TV, kde to vysílali jen chvilku. V České televizi jsem natočil taky řadu malých rolí a roliček, ale v roce devadesát sedm se to utopilo. Zůstalo toho málo, např. Dispečer - Děvčátko z kolonie.

A: A filmy?

M: Jednak s Davidem Vignerem jsem se objevil třeba v Abstincentovi a loni jsem dělal s Adamem Martincem film Mord. Ta práce mě fascinovala.

Opravdu, tento jeho rodný dům je Geniem loci prezentace mistrova tvůrčího života. Jeho základní půdorys je členěn třemi expozicemi. První, zmíněná Síň slávy nás vítá galerií hodnotných fotoportrétů od jeho mládí k zralému stáří, včetně autentické busty z lapidária národního parku v nedalekém Štramberku, kde se mistr setkával s významnými osobnostmi moravské a české kultury. Snad nadšenec pro vše janáčkovské, král lašský „Zdeňka Viluše I. Krulíkovský, řečený Chrabrý“, dostal jeden z nejkrásnějších dávků k svým jubilejním 80tinám – spontánní připomínku svého Janáčka nejen titulní stranou i obsahem časopisu Lašský dostavník PODZIM, v němž je utvrzována krása i typická zpěvnost lašského nářečí, nýbrž i zmíněnou výstavou Inspirace Janáčkovým krajem.

Oba sdíleli mnoho společného nejen v oblasti hudebního umění. Oba šíří slávu našeho kraje do celého světa. Ten starší skladatel moderní hudby, zřizovatel a vyučující na Varhanické škole v Brně, a dodnes každoročními Janáčkovými mezinárodními hudebními festivaly na Hukvaldech a v Ostravě. Ten mladší, pěvec, herec, „Janáčkovce každým coulem“ a profesor na Janáčkově konzervatoři v Ostravě. Tolik společného se protíná v jejich tvůrčím životě, avšak kulminační bod jejich činností – oba hoří srdcem, tělem i duší pro své Lašsko! Snad jejich jemné rozlišení: mistr Janáček – skladatel moderní světové hudby, mistr Krulíkovský její interpret, zpěvák a herec. Oba předávali své umění mladším generacím. Oba „v srdci vážně“. Natolik vážně, že na jaře v roce svého jubilea křtil knihu Lašská čítanka (druhé vydání) Mgr. Radany Šatánkové v místec-kém knihkupectví Kapitola.

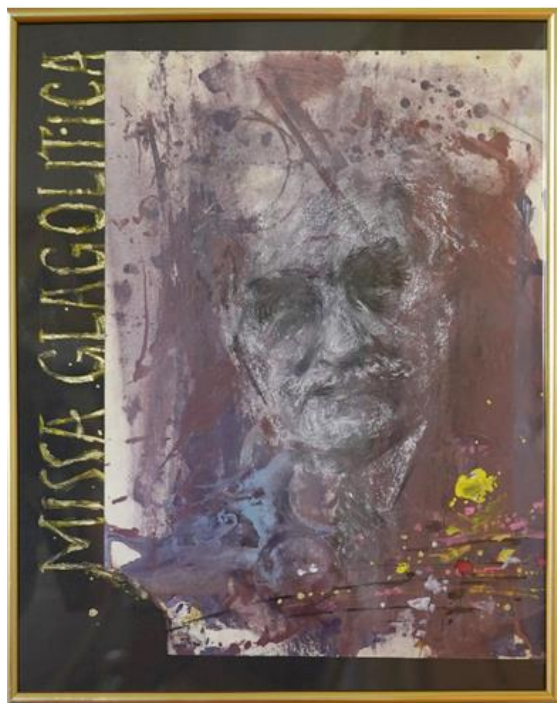
Vraťme se k loňské výstavě Inspirace Janáčkovým krajem, tři umělců z Frýdku-Místku, Ivo Nováka, Jana Mazurka, Antonína Kačmaříka. Byla spontánně načasovaná do období, kdy okolní hukvaldská příroda, včetně pestrobarevné obory s Liškou Bystroušskou, začala příjemně hýřit teplými zlatavými tóny tichou podzimní mluvou ptačích zpěvů, splývající v jedinečnou symfonii melodiemi Lašských tanců, v nichž zní tlukot srdce tohoto kraje.

A když jsme u toho srdce, pohleďte na autentické opěradlo lašské lidové židle, do něhož Antonín Kačmařík vkomponoval mistrův portrét v profilu, jehož ucho naslouchá srdci uvnitř opěradla. To vypovídá vše o Janáčkově Lašsku, s jeho živou obrysovou siluetou se srdcem uvnitř, z něhož prýští síla jeho moderních skladeb. Jen obyčejné opěradlo! Kolik můžeme z něj vyčíst o Janáčkově celoživotním tvůrčím úsilí čerpající z lidové poezie. Opěradlo bylo nalezeno na půdě bývalého hostince

v nedalekých Kozlovicích (dnes základní škola), o něž se dle pamětníků opíral i Janáček při svých toulkách po svém Lašsku. Zde kromě dobrého jídla vychutnával i typickou melodičnost lašského nářečí. Nebo podnos pro servírování nápojů pomalovaný nádhernými květy připomínající pestrobarevnou symfonii tónů lašských lučin. Tato díla lidového umění použil Antonín Kačmařík jako autentický podklad, do nichž vkomponoval portréty mistra Janáčka jako doklad jeho sepectí s lidem svého rodného kraje, z jehož zvyků a písní čerpal inspiraci pro svá vrcholná hudební díla.

Zobrazení poslední mistrovy hudební skladby v obraze – Glagolská mše – je završením mistrova života v podobě posledního listu v kalendáři. Svou poslední hudební skladbu začal komponovat v Luhačovicích (1926–1928) za nevlídného počasí (snad to byl spontánní symbol jeho těžkých tvůrčích začátků) a končil ji v impulsech radostí (snad pocit úspěchů ke sklonku života, kdy jeho tvůrčí hudební činnost začal uznávat celý hudební svět). Obraz je kompozičně řešený jako poslední utržený list v kalendáři mistrova života vkomponovaný do vesmírného nekonečna, v němž dosahuje souznění s Všemírem nebes i země. Touto poslední hudební skladbou se hlásí k hlubokým křesťanským kořenům Evropy a jejich tradic, kterou dokončil v roce svého úmrtí 1928.

Ačkoliv Janáček patří nerozlučně ke svému rodišti Hukvaldům, patří i k našemu městu Frýdku-Místku, v němž měl své úzké vazby v zakotvení dvou lásek z dětského i dospělého věku.

Antonín Kačmařík, Glagolská mše, mixed media,
foto Marcela Vavříková

Tanečky v dámském kostýmu, sukses jak blázen. A to víš, ramena rostla. Pozval jsem kantory z orlovského gymnázia na jedno představení a přišel za mnou pan profesor Zoubek a říkal mi: „Čížku, Čížku, a tak jsi byl dobrý v matice.“ /*Směje se.*/ A pak přišel do Bezruče pan režisér Janík. A ten mě naučil divadlo vnímat zevnitř. V Bezruči jsem byl asi třicet let a práce s Pepikem Janíkem byla fantastická.

A: A kdys měl „Žíněnky“?

M: Když jsem přišel do Ostravy, tak se objevil Jirka Seidl. Měli ve škole ochotnické divadélko a říkal, jestli bych jim tam s tím nepomohl. Tak jsem tam přišel a začal zkoušet první hru a říkal jsem, že by se to divadlo mělo nějak jmenovat. Zkoušelo se a hrálo v tělocvičně. A protože byla chudobná a měli tam jenom žíněnky a kozy, tak jsme radši vybrali ty žíněnky a nazvali to Divadlo NA ŽÍNĚNKÁCH. Zopakoval jsem si s nimi hru „Romeo, Julie a tma“, jako režisér, a do hlavní role se tam přichomejtl student ze střední školy Vladimír Javorský. Chtěl dělat pantomimu, protože je skvělý mim, a já jsem ho nalákal na činohru. A pak jsme s těmi Žíněnkami jeli do Oder na nějaký festival a tam byl taky ochotnický soubor a ptali se mě, zda bych chtěl režirovat i tam. Řekl jsem, že jo, a už jsem v Odrách padesátý rok. A potom za mnou přišla Hermína Motýlová, dramaturgyně, že na konzervatoři otevřeli loutkářský ročník a pan režisér, který to vedl, zemřel. Takže jsem začal při Bezruči i učit na konzervatoři. A pak pan Holub, který vedl herecké oddělení, vážně onemocněl a přišli za mnou z vedení konzervatoře, jestli bych to hudebně-dramatické oddělení nechtěl vést. Ptal jsem se, zda pan Holub o tom ví. „Jojojo.“ Pan Holub říkal, že o tom nevěděl, možná to zapomněl. Nikdy v životě bych to neudělal, kdybych věděl, že to neví. Napsal jsem mu i dopis, ale neodpověděl. Dramatické oddělení jsem vedl patnáct let. A na konzervatoři jsem se potkal i se skvělým zpěvákem a člověkem panem Zdeňkem Krulíkovským, lašským králem. A posléze taky s jeho rodinou a lašským královstvím, do něhož jsem byl, a toho si nesmírně vážím, jmenován panem králem, Zdeňum Vilušem Krulíkovským pjevším, jedním z ministrů. – A jednou se vypsál konkurz na projekt, co se dá s Bezručem udělat. Měl jsem takový nápad - propojit Bezruče jako divadlo mladých s konzervatoři. Neprošlo to.

A: A pak jsi vlastně totéž chtěl v Těšíně...

M: Ano. Ale když jsem ten projekt dával v Ostravě, tak jsem oslovil pana Karola Suszku, jestli by šel do toho se mnou. O on říkal, že jo. Nevyšlo to... Já jsem se ale už v Bezruči přestal cítit dobře, tak jsem se porozhlížel a divadlo loutek vypsalo konkurz na šéfa loutkového divadla. Tak jsem se přihlásil a vyhrál. Protože jsem tam byl sám. /*Smích.*/ Nastoupil jsem do

A: Odkud byli Tvoji rodiče?

M: Tatínek se narodil v Orlové, maminka v Ostravě.

A: Do jakého věku jsi byl v Lazích?

M: Než jsem šel do Hradiště. Základka, potom v Orlové gympl. A tam jsem se vlastně dostal k divadlu, protože se mnou do ročníku chodil Ivoš Kubečka a on byl divadelní šílenec. A na gymplu byl také pan Profesor František Loučka, češtinář, který byl absolutní milovník poezie a divadla. Jeho přednášky a vyprávění ve mně zanechaly obrovský dojem. Ovlivnil mě i Ivoše. Začali jsme spolu recitovat a dělat divadélko. A když se blížila maturita, tak Ivoš přišel s tím, že jde na JAMU. A protože někde tam uvnitř to divadlo muselo být, tak jsem řekl: „Jdu s tebou na JAMU.“ Tátu chtěl šlak trefit. Předpokládal, že půjdu na medicínu. Ale já jsem šel na JAMU. Jeli jsme na zkoušky a oba nás vyhodili, protože jsme vůbec nevěděli, o co jde. Druhou školu jsem napsanou neměl, tak jsem nastoupil na koksovnu, na pece. Na koksovně jsem si začal vážit práce i těch lidí. Dřel jsem jak kůň. Ale bylo to fajn. Založil jsem tam estrádní skupinu a po roce táta myslel, že jsem dostal rozum a přihlásím se na tu medicínu... A ne. My jsme se s Ivošem znova vydali do Brna na JAMU a vzali nás. A vlastně to bylo štěstí, že jsme se tam nedostali ten první rok, protože náš ročník byl ten, kde se začalo tvořit pozdější divadlo „Husa na provázku“. To byl fajn ročník. Byl v něm i můj velký kamarád Jura Pecha „Peca“. Když jsme na škole končili, tak nám všem nabídli angažmá v tehdejších „Večerních Brně“. Já jsem říkal panu režisérovi Sokolovskému, co tam budu dělat, že neumím zpívat. A on mi řekl: „Tak budeš dělat, že umíš, no.“ Ale to nešlo. Takže když jsem dostal nabídku ze Slováckého divadla v Uherském Hradišti, s radostí jsem ji přijal. První velká role byla v „Dámě s kaméliemi“. Jako mladý, pěkný kluk... no moc jsem se nezměnil od té doby... /*Smějeme se.*/ jsem hrál Armanda Duvala. To jsem se fotil pro ty podvodníky. Potřebovali fotku prý jen pro vnitřní propagaci do likérky. Tak mě vyfotili a za pár let maminka jela za sestrou do Německa a přivezla krabici, na jejíž velké stěně je moje fotka z Armanda Duvala, Griotka Cavaliér. V Hradišti mě ovšem potkala jedna strašná věc – srpen 1968. Vysílali jsme přes rozhlas po drátě. Já jsem pak dělal na diktafon rozhovory s českými důstojníky. Strach jsem měl strašlivý. Kazety jsme schovávali do okenních rámců. Ale přežili jsme to. A v roce šedesát devět jsem dostal nabídku do Divadla Petra Bezruče. Pan režisér František Čech šel z Hradiště do Bezruče a já jsem šel s ním. Měl jsem nabídky třeba do Hradce Králové, ale mě táhla vždycky Morava a hlavně Ostrava. A když jsem dostal nabídku do Divadla Petra Bezruče, bylo to úplně splnění všech snů. První moje role byl Pavel ve hře Otčenáškově „Romeo, Julie a tma“. Další role byl Bebs ve hře „Charleyova teta“.

Objevily se v dílech Jana Mazurka, například v obraze Frýdecko-Místecké slunečnice, kde pod frýdeckým zámekem na strmé ulici Hluboká bydleli Janáčkoví dědeček a babička v jednom ze tří dnes památkově chráněných historických domů. Také na dalším obraze, kde poblíž farního kostela sv. Jana a Pavla v Místku bydlel až do své smrti jeho brněnský student František Kolařík, pocházející z jižní Moravy, jenž zde rozvíjel myšlenky svého učitele. Snad na tamějších varhanách si vzájemně předváděli své nové tvůrčí nápady.

Tvorba Jana Mazurka, malíře, grafika, ilustrátora ovlivněná pestrou paletou jásavých barev malíře Jóži Úprky i Janáčkovým brněnským působištem a slunným moravským jihem, absolventa brněnské UMPRUM, je poznamenána tamějším historicky kulturním kvasem. Jeho obrazy hýří mozaikou jemné pestrobarevné podmalby, do níž komponuje svébytným tvůrčím cítěním a razantními kontrastními tahy viděnou realitu, oproštěnou od podružných detailů. Vyvěrá z nich kontrast jižního slunce a obdobně jako u Janáčka „obyčejnost lidového života i jeho umění“.

Obraz farního kostela v Místku alegoricky zpřítomňuje Janáčkovy i Kolaříkovy vzletné tvůrčí myšlenky. Na místě dřívě zbouraného barokního domu, v němž Janáčkův student František Kolařík bydlel, komponoval a rozvíjel myšlenky svého učitele, byl v padesátých letech minulého století postaven pomník jejich vzletné hudební kreativity – moderní kovová plastika kosmonauta s přiléhavým názvem Nová doba, symbolizující vzletnost hudební tvorby obou umělců: jen vzhůru a výš, odrazit se od přizemnosti člověčího myšlení! Potvrzuje to v pozadí dominantní duchovní budova nového farního kostela v Místku, v níž celoživotně působil zmíněný varhaník František Kolařík.

Jan Mazurek. Ocelová plastika Nová doba, akvarel, tuš, foto: Marcela Vavříková

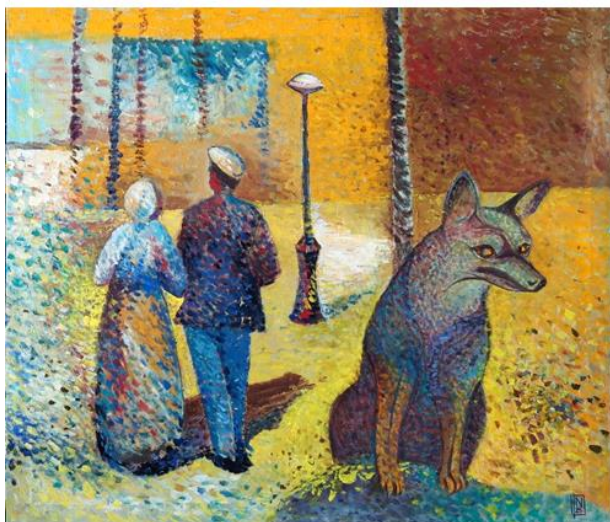
O Mazurkově kolekci obrazů na výstavě s názvem Inspirace Janáčkovým krajem platí Janáčкова slova: „Vždyť víte, že celou duší lnu k těm našim chaloupkám, k těm lesům, ku všemu, jak to leží a běží pod Hukvaldy.“ Mazurkovy obrazy, prodchnuty vůní tehdejšího venkova to jen potvrzují. Celý soubor jeho obrazů příjemně propojuje prostory tří výstavních expozic – mistrem Janáčkem a mistrem Krulíkovským, místeckým rodákem. Nakonec nutno dodat, že ilustroval knižní soubor spisovatelky Emilie Kozubíkové velmi nápaditými, barevně a citově prodchnutými ilustracemi. Její celostránkový portrét v časopise Lašský dostavník čestně uzavírá rozsáhlý životopisný článek Osobnosti velkého Lašska Z. V. Krulíkovského i veškeré gratulace k jeho jubileu.

Ivo Novák svébytným, bravurním rukopisem vyličil cestu Janáčkovu tvůrčího života v jeho rodném Lašsku, již uzavírá plejádou vynikajících obrazů zmiňovanou výstavu Inspirace Janáčkovým krajem v domě Janáčkova rodiště. Ivo Novák, známý svou inspirací

světovými mistry malířského umění z pařížského Louvre, kam osobně dojížděl kopírovat a nasávat sílu moderního umění. Nyní, takřka za humny, na Hukvaldech dělal totéž, nechal se inspirovat krásou nejen Lašské krajiny i jeho dalších životních příběhů, nýbrž i silou skladeb

velkého mistra Janáčka – např. Liškou Bystrouškou a dalšími.

Závěrem jsme všichni vděční za to, že vše se propojilo jak časově, tak místem konání opět Geniem Loci (Ideálním místem) mistra Janáčka, jubileem mistra Krulíkovského, časopisem Lašský dostavník a místem Janáčkova rodiště, jeho Síní slávy a posléze výstavou Inspirace Janáčkovým krajem.

Ivo Novák. Liška Bystrouška, olej. foto: Mgr. Jan Bednář

20.

Mgr. Miloslav Čížek

nar. 31. 10. 1945

Herec, režisér, pedagog, dabér, vedoucí ochotnického souboru v Karvině „Harlekýn“, režisér ochotnického souboru „Lojza z Oder“, emeritní šéf České scény Těšínského divadla a také hudebně-dramatického oddělení na Janáčkově konzervatoři v Ostravě, dlouhodobý člen Divadla Petra Bezruče, bývalá „Rosnička“ na TV Barrandov, díky které začala být předpověď počasí zábavná, a hlavně milovník divadla tělem i duší...

A: Milý Milošku, moc se těším, že i s Tebou mohu dělat rozhovor při Tvém neuvěřitelném životním jubileu...

M: No, to je neuvěřitelné... /Směje se./

A: Budu moc ráda, když spolu tak nějak zrekapitulujeme a našim čtenářům přiblížíme, jak ses vlastně k divadlu dostal. Začneme tím, kde ses narodil.

M: Narodil jsem se v Přívoze, kde pracoval děda, tatínek maminky, a naši tam chvíli bydleli. Tvořil jsem tam asi půl roku svého života a pak se naši přestěhovali do Lazů, Orlové, k rodičům tatínkovým. Potom dostal táta, který byl lékařem, byt v kokašské kolonii a tam jsem žil celé mládí.

OSOBNOSTI VELKÉHO LAŠSKA

Chci vám přiblížit, o co jde a proč vznikl tento nápad. Díky tomu, že náš král už roky **obrozuje lašskou myšlenku**, svou činností mj. zviditelňuje a vyzdvihuje jména lidí, kteří se jakýmsi způsobem zasloužili o kvalitu našeho kraje nebo mu něčím byli přínosem. A právě díky jemu se s takovými lidmi setkávám i já, což je mi nesmírnou ctí. A tak mě napadlo, že by bylo fajn ještě víc přiblížit lidem, jaké úžasné osobnosti tu máme, a trochu víc širší veřejnost s těmito osobnostmi seznámit. Zvolila jsem formu přátelského povídání, ze kterého se vám budu vždy snažit aspoň zlomek zprostředkovat a ve kterém se budu co nejvíce snažit zachytit a zachovat autenticitu mluveného slova. Po domluvě s tatínkem králem, kterému se nápad líbil, spojujeme tuto myšlenku s příležitostí nějakého významného životního jubilea vybrané osobnosti a zároveň jí touto cestou k jejímu životnímu jubileu co nejsrdčněji gratulujeme.

Příjemné čtení vám všem přeje Adéla Krulíková

Vše souznělo k oslavě vděčnosti, ke které přispělo vedení Turistického informačního centra Mgr. Jaroslavy Bitter Matušíkové, výstavu skvěle uvedla moderátorka Simona Rožnovská s proslovem publicisty Jaromíra Šlosara. K její vynikající instalaci přispěly svou šikovností studentky soukromé střední školy podnikatelské s. r. o. PrimMAT slečny Vendulka Fucimanová a Kateřina Simanová z Frýdku-Místku. **Bylo by na újmu časopisu Lašský dostavník nezveřejnit tak významné a neopakovatelné události, které se staly tady a teď na počest 80tin životního jubilea jeho zakladatele, mistra Zdeňka Viléma Krulíkovského, lašského krále.**

Díky za vše, tři umělci z Frýdku Místku, že rodný dům slavného mistra moderní hudby Leoše Janáčka žije i dnes jeho duchem.

Video této výstavy je možno shlédnout na sociální síti YouTube.

Antonín Kačmařík

Král s družinou na Hukvaldech, foto V. Luska

28. 9. K1 - Lašská hymna při startu, vpravo B. Winsted, foto A. Glac

15. 9. v Brušperku u mlýna - J. Lanča, L. Židková, T. Lednický, Z. V. Krulikovský, A. Krulikovská, J. Devis, V. Hill, foto V. Židek

28. 9. K1 - Zní Cyrilometodějský chorál, vpravo V. Hill, foto A. Glac

28. 10. - Vyšlápli jsme na Radhošť, foto V. Šatánková